

פניני הפרשה

קדושים

עלון מס'

984

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

שותפות עם העני

ובקוצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצור וגו' לעני ולגר תעזוב אותם (יט. ט-י)
 שואל האלשיך הקדוש מדוע פתח בלשון רבים "ובקוצרכם", הרי התורה מדברת אל כל יחיד ויחיד הקוצר שדהו,
 וכפי שהמשיך הפסוק "לא תכלה פאת שדך לקצור" (בלשון יחיד)? ועוד יש לדקדק בסיום הפסוק "לעני ולגר
 תעזוב אותם", הרי צריך היה לכתוב לעני ולגר "תתן" אותם, ומהו לשון עזיבה האמורה בענין זה?
 משיב על כך האלשיך שבא הכתוב ללמדך כי אע"פ שהקוצר העשיר הוא בעל השדה, ואמנם הוא היחיד הקוצר
 כעת את שדהו, עליו להרגיש שהוא קוצר גם עבור שותפו העני שגם לו חלק בשדהו. "לה' הארץ ומלואה" וכשנתן
 הקב"ה את הארץ לבני האדם ולעשיר בתוכם, עדיין לא הסיר את חלקו מהשדה, וכל זכותו של העשיר בקצירה
 זו היא בתנאי שיתן לעני חלק בלקט שכחה ופאה. ולא יאמר העשיר לעצמו הרי הכל שלי, כיון שהתייגעתי
 ועבדתי בשדה ומדוע אתן לאחר שלא טרח כלל, כי אין הדבר כן. אמנם הוא נתייגע אך הוא ארים בשדה של
 הקב"ה "כי לי כל הארץ".

ולכן אומר הכתוב "ובקוצרכם" – העני כמו העשיר שותפים בקציר, וכשידע זאת ממילא יקיים את הצייווי "לא
 תכלה פאת שדך לקצור", כי אינו נותן משלו אלא מחלקו של ה', "כי משלך הכל ומידך נתנו לך". ולכן גם נאמר
 "לעני ולגר תעזוב אותם", תן להם שיקחו את שלהם בעצמם ואין צורך שאתה תתן להם.
 מסופר על האדמו"ר רבי יואל מסאטמר זצ"ל שבא לבקש מגביר אחד שיתרום לעניי המקום. ענה לו הגביר אני
 כבר מחלק מעשרותי וכל כספי הצדקה לחתני ובני שכולם ב"ה תלמידי חכמים, ולא נשאר לי כסף לחלק
 לאחרים. אמר לו הרבי נאמר "ושמחת לפי ה' אלוקיך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי אשר בשעריך והגר
 והיתום והאלמנה אשר בקרבך" וגו' (דברים טז, יא), וכתב רש"י ארבעה שלי כנגד ארבעה שלך, אם אתה משמח
 את שלי אני משמח את שלך. עכ"ל. ויש להבין מדוע לא יכול בעל הבית לשמח את שלו בנו ובתו וכו' שהם ת"ח
 ויצא בכך ידי חובה, אלא רצון הבורא שהאדם ישמח את הנזקקים שהם של הקב"ה בלבד, ואין לו קשר ונגיעה
 עמם, ובזכות זאת מבטיח לו הקב"ה "אני משמח את שלך".

לא תהו בראיה	עצה טובה
<p>הקאה</p>	<p>הורה המזהה בבנו תכונות אנוכיות, יקח אותו למקומות בהם מחלקים ארגוני החסד ארגזי מזון לנזקקים, והמזהה בבנו אדישות ללימוד תורה, יקח אותו לאירועים בהם נראים גדולי התורה בכבודם ובתפארתם, וכך בכל ענין. (הגאון רבי זמיר כהן שליט"א בספרו "המדריך המלא לחינוך ילדים").</p>
<p>בחילה והקאה הן מנגנוני הגנה ביולוגיים שתפקידם לרוקן את הגוף מחומרים מזיקים ומחומרים רעילים. המוח חושד שמשוהו אינו כשורה, והוא פולט את תכולת הקיבה כדי למנוע ממנה נזק. כאשר אדם מרגיש צורך להקיא, המוח שולח מסרים לחלקים שונים בגוף להתכונן לאירוע הבלתי נעים: בלוטות הרוק מייצרות רוק נוסף, כדי להגן על השיניים מפני חומצות הקיבה. השרירים במעי הדק מתחילים להתכווץ, ודוחפים את התוכן הבלתי-מעוכל שבמעיים לקיבה. שרירי הבטן מתכווצים ודוחפים את תוכן הקיבה בכוח לתוך הוושט. הוושט דוחף הכל לתוך הפה, ומשם החוצה מהגוף. הקיאה מכיל מזון מעוכל באופן חלקי וחומצות קיבה. החומצות הן שעושות את הטעם החזק, ומשאירות תחושת שרפה בפה ובגרונ. (ר' אריאל כדורי הי"ו).</p>	

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"נרמז במה שאמר 'והעמידו תלמידים הרבה' (אבות פרק א' משנה א'), שישתדל וירדוף אחר התלמידים ללמדם, ולא יחכה עד שיבואו הם אצלו ללמוד" ("מגיד חדשות", ח"ט עמ' כ"ב)

לא תשנא את אחיך בלבבך – בגמ' ברכות (דף ס"א ע"ב) דרשו על הפסוק ואהבת את ה' אלהיך ככל לבבך, דהיינו בשני יצריך – יצר הטוב ויצר הרע. ע"ש. והיינו מדלא כתיב בלבך בבי"ת אחת. והכא נמי נראה לענ"ד לרמוז שבאה התורה לומר שאסור לשנוא את אחיך בשני היצרים. הא כיצד? ביצר הרע – כפשוטו, שאדם שנא את חבירו. וביצר הטוב כיצד? שפעמים מראה לו היצר פנים שמצוה לשנוא את השני כגון שאומר לו שכל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו ת"ח, וצריך אתה לשונאו וכיו"ב. ועוד אפשר לומר באופן אחר שלא תיראה לחברך בשני לבבות, שכלפי חוץ תיראה לו כאוהב ומבפנים אתה לו כאויב, אלא בין בפנים ובין בחוץ תיראה אחד, שיהיו פיך ולבך שוין. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

יש שכר לפעולתך

השגחה מיוחדת לפסח, וכדי שלא ייכשלו אחינו האשכנזים ח"ו לאכול אורז, יכתבו במפורש "אורז כשר לפסח לספרדים", או לפחות לצאת במודעה רבתי שאורז זה אסור גם לספרדים לפסח. במצב הנוכחי, הסביר מרן, הריוח הקטן שלא להכשיל את האשכנזים באיסור קטניות, יוצא חלילה שכרו בהפסדו שנכשלים הספרדים באיסור חמץ גמור!

הרב לנדא היה באותם ימים באחרית ימיו זקן וחלש, ולא עשה דבר בנדון.

מרן שליט"א לא הניח לנושא ושוב כתב מכתב לבנו רבי משה לנדא זצ"ל, ולשבחו יימר שהוא תיקן הדבר. כבר באותה שנה נרשם על חבילות האורז "אין בהם חשש חימוץ" (ולא כתבו שהם כשרים לפסח, כי האשכנזים אינם אוכלים אורז). כהכרת הטוב, כשקמו עליו עוררין, סייע לו מרן כנגד המתנגדים.

חסידיו של הרב לנדא הזמינו את מרן שליט"א לישא מדברותיו בכנס תמיכה. כשהגיע תורו, עמד מרן ואמר: "רבתי, הרב הזה (הגר"מ לנדא) יש לו נסיון של 20 שנה, כי הוא היה יד ימינו של אביו, והוא יודע ומבין בכשרות, אבל החכמים האלה שרוצים להתחרות אתו, אולי הם בקיאים בהלכה, אבל בענייני מציאות אינם בקיאים, ועלולים לרמות אותם בקלות, כי יש אנשים שיודעים הלכה אבל לא מבינים במציאות, ולכן הוא עדיף. וגם הביא תשובת החתם סופר שכתב שאם הבן ממלא מקום אביו, הוא צריך להמשיך, והרי כאן הוא כבר התחיל חמש שנים. בתוך דבריו, גילה מרן ששבוע לפני כן הגיע אליו בהיסח הדעת רמז נפלא המוכיח שהרב לנדא ראוי להיות רב העיר. בתפלה במוסף של שבת אומרים: "לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב אשר דבר ביד משה עבדו", "לא נפל דבר אחד" ראשי תיבות "לנדא", והמלים "מכל דברו" ראשי תיבות "מרא דאתרא", ומי אמר שהכוונה על הבן אולי על האבא? בהמשך כתוב "אשר דבר ביד משה עבדו". וכך היה, שנבחר להיות רב העיר על אפם ועל חמתם של מתנגדיו, ותשקוט הארץ.

במוצאי שבת שמיני התשע"ט, הלך לעולמו רב העיר בני ברק הגאון רבי משה יהודה לייב לנדא זצ"ל. לפני שלושים ושלוש שנים בעת שנתמנה לרב העיר אחרי פטירת אביו, קמה סערה בעיר, אחר שמנהיגי הציבור הליטאי התנגדו למינויו כרב העיר בשל השתייכותו לחסידות חב"ד.

בתוך כל הסערה רבתי, הגיעה תמיכה ברב לנדא מכיוון לא צפוי. יבדל לחיים טובים מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א יצא להגנתו בכתב ובעל פה. מה שהביא את מרן לצאת מגדרו ולתמוך בו, היה קודם כל הענין ההלכתי שיש להושיב בן על כסא אביו, בפרט שהרב לנדא היה יד ימינו של אביו במשך כעשרים שנה, ולאחר פטירתו כיהן כבר בפועל כחמש שנים עד הסערה הגדולה. כמו כן, בחוש הצדק שלו הבין מרן שהרדיפה נגד הרב לנדא נעשית מטעמים פוליטיים ולא ענייניים, אך עיקר הסיבה היתה הכרת הטוב על מקרה שקרה שבע שנים קודם לכן.

בשנת התשמ"ב, נודע למרן ראש הישיבה שליט"א שהאורז הנארז במפעל "ארזינא" בבני ברק, נארז יחד באותו חדר עם קמח וסולת בכל ימות השנה, ואין פוצה פה ומצפצף. כששאל על כך את מנהל בית חרושת ארזינא, התחמק הלה בטענה מגוחכת שהם לא כותבים על האריזה "כשר לפסח"... אלא שבפועל ספרדים רבים חסידים ושלמים השתמשו באורז זה בפסח, מתוך מחשבה שהסיבה שלא כתבו "כשר לפסח", בגלל שמנהג האשכנזים שלא לאכול אורז בפסח.

מרן שליט"א נוכח לראות כי רבה המכשלה, וחש חובה להסיר מכשול מדרך עמו. הוא התריע על כך בפני שומעי לקחו, ובמקביל שיגר מכתב לרב העיר בזמנו רבי יעקב לנדא זצ"ל, שיש להתחשב ברבבות הספרדים הנוהגים לאכול אורז בפסח מדורי דורות עד אבותינו ורבנותינו חכמי התלמוד ע"ה (כמבואר בפסחים דף קי"ד ע"ב). במכתבו הוא הציע שיעשו

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

ועשה, אל תאחר!

ועל כך שאיננו כאן במקרה, ושהוא מדבר עם אבא שבשמים ומוצא בכך נוחם.

"שעות רבות הרהרתי בדברים, עד שהתחלתי לבכות - מדוע אבי לא למדני כל זאת? וכך תוך כדי שאני יורה לעבר קוי האויב אני פונה לה' ואומר: רבונו של עולם, אם אתה אכן קיים, אני מתחנן אליך, אנא תן לי סימן לכך! חשבתי לעצמי איזה דבר יכול להיות סימן, ואמרתי: אם אתה קיים, אנא דאג שאצא מהמלחמה חסרת הפשר הזאת, שיפגע בי כדור בדיוק באצבע כך שלא אוכל לירות יותר, וישחררו אותי מהתופת הזאת!

"איך שסיימתי את דברי, הלא יאמן קרה! פגע בי רסיס בדיוק באצבע, ומיד פיננו אותי משם ולא חזרתי יותר לשדה הקרב. החלוצי הציג את אצבעו עליה נכרו סימני החבלה כאומר 'אצבע אלוקים היא'!

"באותו רגע גמלה החלטה בלבי - מיד בסיום המלחמה אני הולך ללמוד יהדות ולהכיר את בורא העולם! כשהסתיימה המלחמה נותרו לי רק שלושה חודשים כדי להשלים את התואר שלי באגרונומיה, אמרתי לעצמי 'רק אסיים את התואר - ומיד לישיבה!'. ואכן סיימתי את לימודי, אך מה אומר - אותם רגשות קודש שאפפוני אז, אותה התלהבות רוחנית - הצטננה, ושוב כבר לא בער לי ללכת ללמוד יהדות, והנה אתה רואה אותי היום - לא מבין אפילו מה זה 'חילול שבת'..."

בצעירותו, גרו הוריו של הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל בשכונת 'נחלת צדוק' שבירושלים. באותו בנין דרו בצוק העתים גם 'חלוצי' ורעייתו, שרחוקים היו משמירת תורה ומצוות. הרבנית אוירבך דיברה על לבם שישתדלו להתחשב ברגשותיהם ולא לחלל שבת. הם הסכימו, אולם כבר בשבת הראשונה הפרו את הבטחתם. הרבנית שלחה את בנה רבי שלמה זלמן שיפעל כחכמתו לסדר את העניין... בבירור קצר התברר שהללו כלל לא ידעו מה נקרא 'לחלל שבת', ולתומם חשבו שמותר לכתוב בשבת.

תוך כדי הדברים, נתגלגלה השיחה בין בעל הבית לבין הבחור שלמה זלמן, והחלוצי החל לספר על עצמו.

"אל תסתכל עלי ככה, אני יהודי מאמין!" פתח את דבריו, "גדלתי בבית רפורמי ולא ידעתי מאומה על יהדות. כשפרצה מלחמת העולם הראשונה התגייסתי לצבא. תוך זמן קצר מצאתי עצמי שוכב בתוך שוחה, ויורה ללא הפוגה לעבר קוי האויב.

"יחד אתי לחמו יהודים שומרי מצוות, ושמתי לב לדבר מענין. מדי פעם הם היו מוציאים מכיסם ספר קטן, ממלמלים בלהט, ולאחר מכן נראים הרבה יותר רגועים..."

"יום אחד שאלתי את אחד מהם - מה זה הספר הזה שאתם ממלמלים מתוכו? והלה פתח בהרצאה שלימה על יהדות. הוא דיבר על הקב"ה ועל השגחה פרטית,

☺ זה לא חוק! ☺

מעשה בליטאי וחסיד שישבו יחד ולמדו גמרא. במהלך הלימוד, נתקלו בסיפור הידוע על יונתן בן עוזיאל שכל עוף שהיה פורח מעליו בשעת לימודו היה נשרף באויר (סוכה כ"ח ע"א).

פשט החסיד את ידיו בהתלהבות וברעדה, עצם את עיניו בדבקות ואמר: "איזו קדושה היתה לו, בוקעת רקיעים ומרקיעה שחקים ו...". בעורו מתפעל וממשיך לתאר את גדולתו של התנא האלוקי, הוא שם לב כי חברו הליטאי שקוע במחשבות. "אפשר לדעת על מה אתה חושב?" מתעניין החסיד.

"עולה במוחי חקירה מעניינת" משיב הליטאי בניגון אופייני "מה הדין בעוף שנשרף כתוצאה מקדושה, האם השורף חייב לשלם לבעלים או לא?"...

☺ חוק חוק חוק... ☺

לכל זרם יש את המורשת והחזון הייחודיים לו, לכל עדה יש נטיה מנטאלית משלה, אורח מחשבה משלה, וסגנון שונה בעבודת ה'. על כל אחד להכיר את מקומו ולא לוותר על דרכו, ועם זאת להיות בשלום ובאחות, מחנה בצד מחנה, כל אחד לפי מנהגיו, מסורותיו הלכותיו והליכותיו.

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א

שאלה: העושה סעודת הרשות (כגון אירוסין, לדין שאין זו מצוה), האם על ידי שיעשה באותה סעודה סיום מסכת היא תיחשב סעודת מצוה (נפקא מינה לעשותה בבית הכנסת אם אין שם קלות ראש, או לשמוע בה כלי נגינה בימי העומר, דשרי בשמחת מצוה, כמ"ש בשו"ת יחו"ד ח"ו סי' ל"ד), או שביון שאין הסעודה נעשית לשמחת הסיום וגם בלא הסיום היתה נעשית, אין להחשיבה כסעודת מצוה?
תשובה: מסתבר דשרי כל שמצרף לה סיום מסכת. והרי לדעת מהרש"ל בספר ים של שלמה (בבא קמא פ"ז סי' ל"ז) כל שאומר החתן דברי תורה השיב סעודת מצוה, וכל שכן כשמסיים מסכת.

שאלה: האם גננות יכולות להשמיע לילדים (בגילאי 5-3) שירים בימי ספירת העומר?
תשובה: אם זה לטובת התינוקות שלא ישתעממו ולהינכחם – מותר.

שאלה: האם ניתן להמשיך בימי ספירת העומר חוג ריקוד לנשים מבוגרות, שעבורן זהו סוג של התעמלות?
תשובה: התעמלות כן. ריקודים לא. כך לא יורגש הצער שבימי הספירה.

שאלה: אשתי מלמדת נגינה לילדות צעירות, ולא ברור האם כוונת הוריהן לשם פרנסה או תחביב או גם וגם. האם מותר להמשיך בשיעורים בימי העומר ובימי בין המצרים?
תשובה: מסתמא הילדות לומדות לשם פרנסה, אולי למחר יצטרכו לזה ולכן מותר (ואם מדובר בילדות קטנות פחות מגיל י"ב בלאו הכי מותר). על כל פנים מראש חודש אב יש לימנע. וכל שכן בשבוע שחל בו.

שאלה: האם מותר בימי הספירה להשמיע מוזיקה לתלמידות דרך קלטת על מנת ללמדן שיר?
תשובה: לא.

שאלה: האם כל דבר שצריכים לאומרו בעמידה, גם את ה"לשם יחוד" שלו צריך לומר בעמידה, כמו לדוגמא בספירת העומר?
תשובה: לא.

שאלה: אדם ששכח יום אחד לספור ספירת העומר, ומכוין לצאת מפי אדם אחר, האם יש ענין שיאמר לפני כן את ה"לשם יחוד"?
תשובה: יכול לומר.

שאלה: ב"לשם יחוד" שלפני ספירת העומר, האם יש לומר את המשפט "כדכתיב וספרתם לכם ממחרת השבת" וגו'?
תשובה: לא כדאי להשמיט את הפסוקים שנדפסו בכל הסידורים מאז ומעולם. די לומר "מצות" ספירת העומר במקום "מצות עשה", לחוש לדעת האומרים ספירת העומר בזמן הזה דרבנן. ותו לא. [וע"ע באור תורה אייר תשס"ז סימן ק"ו אות א].

שאלה: שמעתי בשם כת"ר שליט"א שב"לשם יחוד" הארוך של ספירת העומר אפשר לומר בקיצור אבי"ע, ואין צורך לפתוח הראשי תיבות. האם נכון הדבר?
תשובה: כן. אבי"ע בר"ת. (כמו שאומרים המקובלים ז"א בראשי תיבות).

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל